

Domeinoverstijgend samenwerken in een wijk, kan dat?

Nederland staat voor de uitdaging om adequate zorg en ondersteuning te bieden aan een groeiende groep kwetsbare ouderen met chronische, complexe zorgvragen. Een holistische blik is nodig om de kwaliteit van leven van de oudere centraal te stellen. Goede en efficiënte afstemming tussen huisartsen en andere zorgverleners is daarom van groot belang. Het faciliteren van een integraal aanbod van zorg en welzijn vereist een goed functionerend interprofessioneel team in wijk of dorp. Gemeenten, zorgverzekeraars en andere zorgdisciplines zijn hierin belangrijke samenwerkingspartners. Wat betekent dat voor eerstelijnszorgverleners? Waar liggen uitdagingen en kansen? Lessen uit het Zuid-Limburgse dorp Elsloo.

In Elsloo (ruim 8.000 inwoners) is vijf jaar geleden een samenwerkingsverband opgericht tussen huisartsen, paramedici, apotheek, thuiszorg en verpleeghuiszorg. Samen met de gemeente Stein (waar Elsloo als één van de vijf kernen onder valt) en zorgverzekeraar CZ hebben we als zorgteam teruggekeken op de lessen van de afgelopen jaren.

formeerd over elkaars overwegingen en beleid. Bovendien is er voor het domein innovatie een aparte afdeling. Er is dus geen centraal aanspreekpunt voor integrale zorg in een wijk. Hervormingen in het zorgstelsel stonden de verbinding tussen zorgteam en gemeente de afgelopen jaren in de weg. Het waarborgen van zorgcontinuïteit, het inrichten van interne processen en

voorbeeld gewerkt aan een gezamenlijke aanpak bij ouderen met onrustig gedrag. Het luisteren naar elkaars ervaringen en het bespreken van knelpunten door huisartsen, verzorgenden en wijkverpleegkundigen hielp om elkaar beter te begrijpen. Op basis van de ervaringen en behoeften in het netwerk hebben we materialen kunnen ontwikkelen, specifiek gericht op overdracht en communicatie en passend bij de situatie in Elsloo.

Een voorwaarde hiervoor is dat verbeterpunten in de dagelijkse praktijk door de betrokkenen worden gesignaleerd en bij het zorgteam worden neergelegd. De ervaring leert dat dit niet vanzelf op gang komt. Zorgverleners moeten leren om discipline-overstijgend te denken en verbeterpunten te benoemen. In Elsloo proberen we dit te faciliteren door hierover met elkaar in gesprek te gaan tijdens besluitvorming werd vertraagd. Dat blijkt het best te gaan door te kijken naar plaatsen in de zorg waar verschillende disciplines elkaar ontmoeten.

Als een verbeterpunt wordt gesignaleerd, moet iemand de regie nemen bij het uitwerken van de plannen. Het voorbereiden van domeinoverstijgende verbeterprojecten kost eenvoudigweg de nodige aandacht, expertise en tijd. De zorgverzekeraar faciliteert domeinoverstijgende initiatieven met diverse vormen van projectsubsidies. Zo konden we het project over onrust bij ou-

Over het samenwerkingsverband in Elsloo

Het Zorgnetwerk Elsloo is in 2013 opgericht met dank aan het ZonMw-programma 'Op één Lijn'. Hierin stond het opbouwen van duurzame multidisciplinaire samenwerking op wijkniveau centraal. Als eerstelijnszorgverleners en verpleeghuis onder één dak hebben we een gezamenlijke visie geformuleerd, namelijk: doublures en hiaten in de zorg worden voorkomen door goede samenwerking. Om dit duurzaam te bereiken, is niet alleen geïnvesteerd in het gezamenlijke zorgproces, zoals de opzet van een efficiënt zeswekelijks multidisciplinair overleg, maar ook in de organisatorische en

juridische randvoorwaarden. Om elkaars kennis te benutten en de meerwaarde van het netwerk te ervaren, werken we concreet samen aan inhoudelijke verbeterprojecten. Hier worden ook externe partners belangrijk. De gemeente, als verantwoordelijke voor het sociale domein. Welzijn heeft immers net als zorg invloed op het functioneren van ouderen en uiteindelijk gaat het voor de oudere om levenskwaliteit. De zorgverzekeraar, als verantwoordelijke voor het realiseren van goede, betaalbare en toegankelijke zorg, gericht op het bevorderen van gezondheid en kwaliteit van leven.

Het zorgteam heeft een vertegenwoordiger nodig

Uitdaging 1: De juiste contactpersoon

De eerste uitdaging voor het systematisch verbeteren van domeinoverstijgend samenwerken op wijkniveau, is het vinden van de juiste contactpersonen voor de verbinding tussen zorgteam, gemeente en zorgverzekeraar. Binnen het zorgteam is iemand nodig die tijd en aandacht inzet om het zorgteam te vertegenwoordigen en die geïnformeerd blijft over ontwikkelingen bij de externe partners. Vaak ligt deze rol bij de huisarts.¹

Het contact tussen het zorgteam in Elsloo en de zorgverzekeraar werd bemoeilijkt doordat elke zorgdiscipline te maken had met andere zorginkopers. Deze inkopers zijn onvoldoende geïn-

het in huis halen van de juiste expertise vroegen veel aandacht, waardoor het ontwikkelen van een langetermijnvisie op samenwerking met zorgprofessionals vanuit overwogen politiek-bestuurlijke besluitvorming werd vertraagd. Die visie – per 2017 vastgelegd in het integraal beleidsplan sociaal domein – is wel nodig als we doublures willen tegegaan, bijvoorbeeld bij het zorgvuldig verzamelen en delen van gegevens rondom indicaties.

Uitdaging 2: Faciliteren van projecten

De tweede uitdaging bij het ontwikkelen van een zorgteam is concreet met elkaar aan de slag gaan met kwaliteitsverbetering. In Elsloo hebben we bij

deren uitvoeren dankzij ondersteuning vanuit Versterking Eerstelijnszorg Zuid-Nederland. De ervaring leert dat het schrijven van aanvragen (met kans op afwijzing) en de verantwoording achteraf de nodige tijd opslokken en gebonden zijn aan een kortetermijnplanning, terwijl verankering van vernieuwingen in de dagelijkse zorg tijd kost. Voor financiële ondersteuning vanuit de gemeente gelden subsidieverordeningen die zich traditioneel richten op initiatieven van burgers of instellingen op het gebied van welzijn en dus niet op professionals in de eerstelijnszorg. Binnen de gemeente Stein was in de voorliggende jaren geen verkenning gedaan naar de ruimte die er binnen deze richtlijnen is voor het ondersteunen van nieuwe vormen van zorg, zoals in dit geval het lokale interprofessionele netwerk van zorgprofessionals.

Uitdaging 3: Financiering op wijkniveau

Zorgverzekeraars hebben een voorkeur voor projecten met een regionale insteek, vanwege de mogelijkheden om effecten op de kwaliteit en efficiëntie van de zorg meetbaar te maken en om het aantal gesprekspartners te beperken. De kleine aantallen patiënten per

Een langetermijnvisie op samenwerking met zorgprofessionals vanuit overwogen politiek-bestuurlijke besluitvorming is nodig om doublures tegen te gaan.

wijk, de heterogeniteit van problemen binnen de doelgroep en een beperkte meetperiode maken het nagenoeg onmogelijk om op wijkniveau zichtbaar te maken in hoeverre een investering in lokale samenwerking leidt tot betere of goedkopere zorg. Voor teamontwikkeling op wijkniveau is de kleinschaligheid juist een voorwaarde. Hoe meten

we dat? Bovendien moeten we hier rekening houden met het feit dat degene die investeert in interprofessioneel samenwerken niet per sé de partij is die van de eventuele winst profiteert. Het opstellen van een business case in samenwerking met TNO maakte dit inzichtelijk: als aangenomen wordt dat ouderen langer thuis kunnen blijven